

פנימיו להחזירו

ב"הצופה", וכן גם בכל העתונים מהיום, בטלגרמה מפאלקור על פתיחת מושב הועד הסועל הציוני אמר ויצמן בדברו על המדינה היהודית את הדברים דלקמן:

"חכנית המדינה היהודית סולקה באופן זמני, אולם ברי לו שבעיה זו חשוב וחתעורר בשעה המתאימה. בינתיים הייבח היהדות להמשיך בחיזוק הישוב ובחיזוק המכשירים של ההסתדרות הציונית".

מהפיסקא הזאת שבנאום ויצמן יש לראות שבהוגי הנהלת הסוכנות חושבים שטרם נאמרה המלה האחרונה ביחס לחכנית החלוקה.

כדי להסביר את הדעה הזאת שיש לה מהלכים בהנהלת הסוכנות הרינו מוסרינו לכם בזה קטע ממכתבו של ח' הנהלת הסוכנות הנמצא כעת בלונדון:

ו" כן יש שתי סכנות. א) שהממשלה תחלק למעשה מכל פתרון. המצב הנוכחי ימשך. במצב הנוכחי איני התכוון למהומות איני מפתח מהמהומות. הפתרון שלי, שהממשלה תחסם ותפקפק ותפסח על שנים שלושה סעיפים או יותר, ובינתיים לא תהיה עליה המצב הכלכלי יורע היאוש במחננו יגדל, וגם הישוב וגם ההנועה הציונית יסבלו הפסדים קשים. מצב זה לא יוכל להמשיך הרבה זמן. כי גם הערבים לא ישקמו. מה שהם רוצים - הוא שלטון עצמי, ממשלה ערבית. וכאן אני בא לסכנה השנייה: מו"מ בין אנגליה והערבים על ייסוד מדינה ערבית; למען הנוחיות יקראו לכך לא מדינה ערבית אלא "פלשתינה עצמאית". אבל אין הבדל בין שתי אלה. עצמאות לארץ-ישראל עכשו - פירושה מדינה ערבית, כי הערבים הם יותר מרוב של שני שלישים. זוהי לכאורה הסכנה הגדולה ביותר, כי פירושה - הפסקת העלייה, שיחוק ההתישבות היהודית והסגרת הישוב הקיים לידי הערבים.

"בעיני אין סכנה זו חמורה אם כי עכשו אין היא דמיונית, ורבים באנגליה לא רק בארצות ערב - חושבים על זה, ואולי חושבים על זה כמה מאנשי הממשלה האנגלית".

אם נניח שהממשלה תנמח להגשים עכשו מדינה ערבית בארץ-ישראל - מוכרח הדבר הזה להביא לידי חלוקה, אם רק הישוב היהודי בארץ לא יכנע. היה זמן שכת הציונות היה בעיקר בחוך העם היהודי, ז"א, בגולה. הישוב לא היה עדיין נושא מדיני, אלא נשוא הציונות נשענה לא רק על כוונתו בארץ - אלא על רצון העם בגולה. אילו היה רצון זה יותר חזק, יותר פעיל, יותר מכוון בשנים הקודמות - היה מצבנו בארץ אחר לגמרי. לא ארבע מאות אלף - אלא מיליון יהודים יכלו כבר להיות בארץ (ואולי היו פורצות המהומות האלה קודם? בכל אופן לא בכוח זה, כי המהומות עכשו מתרנסות לא רק מהתנגדות הערבים לגידולנו אלא מגורמים ומאורעות חיצוניים: איטליה, גרמניה, קרבת מלחמה וכדומה) - העם לא נתן האמצעים הדרושים לעבודה יותר רחבה. ההנועה הציונית ידעה לדבר הרבה יותר מלפעול.

אולם עכשו מונח הכוח העיקרי של הציונות בישוב עצמו. צבור של ארבע מאות אלף (ועוד חמשים אלף אולי) הוא כוח גדול בארץ קטנה זו. ויש לקחת בחשבון לא רק הכמות אלא האיכות. בערים העיקריות - ירושלים, תל-אביב, חיפה - אנחנו הרוב. רוב נטיעות ההדר בידינו. החעשי במעט כולה שלנו. נמל אחד הוא לגמרי שלנו, והנמל השני - חיפה - נעשה יותר ויותר יהודי. יש לנו חלק הגון בקרקעות הטובים ביותר של הארץ - בעסקים, החשמל וים המלח הם בידי יהודים. כוחנו הצבאי גדל - ויש לנו בעשרת אלפים איש מגויסים מטעם הממשלה - יש עוד פירוד פנימי בווכנו המחליש בהרבה את כוחנו, אבל אפשר להתגבר על כך בהנהגה הקיפה ונכונה.

לגבי כוחות עולמיים כוחנו אפס, אבל מבחינת הכוחות הפועלים בארץ - אנו כוח גדול, ואני בטוח שנגד רצוננו אי-אפשר לעשות שנויים יסודיים בארץ. השאלה

היא רק; הישנו הרצון? הנדע לגיים בשעה צרה אח מלוא כוחנו ולהשתמש בו למען הצלה עתידנו הקרוב - מבלי להרחיק מכל אבידה והפסד, מבלי להרחיק מכל דבר.

זואם מי שהוא ינסה להפוך ארץ-ישראל למדינה ערבית - אני רואה את מרכז הסכנה לא בערבים הדורשים הקמת מדינה כזו, ולא באנגלים הזוממים את הבגידה הזאת - אלא באפשרות של כניעה הישוב. אם רק הישוב ידע לא להכניע, ויעמוד נגד המדימה הזאת - לא בדברים, לא בהסגנות - יש לי בטחון גמור שהמדימה לא תקום. ובמוקדם או במאוחר תקום מדינה יהודית עצמאית. אנחנו בעצמנו נקים אותה - ואנגליה חתיה מוכרחה להכיר בה. כל זמן שבאנגליה אין משטר פשיסטי-אנטישמי (דבר זה הוא אפשרי, אם כי רחוק מאוד מאוד), וכל זמן שאמריקה נשארת ארץ חפשית - איני יכול להעלות על הדעה שהאנגלים יעזו אף ירצו לדכא אותנו בכח ולהכניע אותנו לפני שלטון ערבי. דעה הקהל באנגליה ובאמריקה החקומים נגד כל נסיון להסגיר אותנו בכוח צבא לערבים, במידה שתגדל הבגידה של הממ"ש שלה והעוול כלפינו יהיה יותר בולט - יותר קל יהיה לעמוד נגדו ולעשותו לאל, אם רק ימצא בנו הרצון לא-ייחח שלא יעמוד בפני שום קרבן במלחמתנו נגד חורבננו. ואם כי אין עדיין לדבר על נכונות הממשלה להסגיר אותנו לערבים ולא על נקלה תגיע הממשלה האנגלית לידי מסקנה להפוך את ארץ-ישראל למדינה ערבית (דעה הקהל באנגליה העתונות והפרלמנט לא במהרה ישלימו את בגידה כזו בעם היהודי), אבל סכנה כזו ישנה ואני רואה משום כך את הפקידנו הראשוני והמרכזי בשעה זו להכין, להכשיר, לארגן ולצייד את הישוב, למען שיוכל וירצה לעמוד על נפשו בכל האמצעים והיכולת אשר בידו.

אנו עומדים לפני קרב מכריע, אם לא אחרון. אין קרב אחרון בהיסטוריה. ועלינו להתכונן לו - ברוח ובחומר. לנוער היהודי בארץ יהיה אולי בחקופה הקרובה החפקיד העיקרי בהצלת הקוונחנו. ברגע זה יש לזכור את האמת הפשוטה והעמוקה: בגולה - ההיסטוריה שלנו נעשית על ידי אחרים. בארץ - על ידינו אנו. ויזמו אחרים אשר יזמו יעשו זרים אשר יעשו - אם אנחנו נדע גם בחנאיהם הרעים והמסיבות האיומות ביותר לעשותם היסטוריה - לא יוכלו לנו.

ומשום כך אין אני מצטרף לכל אלה הסבורים, שאם מסקנת ועדת החלוקה או החלטת הממשלה חתמה עכשו נגד הקמת מדינה יהודית - יורדת המדינה מעל הפרק. היא לא יורדת והיא לא חרד - אם נרצה ונדע להלחם על רצוננו. על ידי האנגלים והערבם בלבדם לא תפחר שאלת ארץ-ישראל. איני מזלזל בכוחם. איני מפחית ערך החנועה הערבית וההנגדוטה לנו. ודאי שאיני מקמין את אפשרות ההתכחשות של אנגליה כלפינו ופחות מכל - אני מבטל את כוחה ועצמתה של האימפריה הבריטית. אילו היחה השאלה: הקמת מדינה יהודית או קיום הצי הבריטי - היחה כפו של הצי מברעה, אולם ביחס לעתידה הקרוב של הארץ אין לאשרנו ניגוד בין קיום הצי הבריטי ובין קיומנו. האינטרס שיש לבריטניה בארץ אינו אינטרס של חיים ומוח, וגידולנו בארץ אינו כרוך במוח האימפריה אולי להיפך, למרות מה שחושבים כמה ממחנדינו באנגליה, וגם הערבים וגם האנגלים שכרגע השלטון בידיהם - לא יעמדו בפנינו אם נדע לעמוד בשער. כי מלבד כוחנו בארץ יש לנו גם אהדה וידידים בחוגים רחבים וחשובים באנגליה, ואולי גם קצת בחוג הממשלה. רק הכניעה שלנו, רק פחדנו, רק רפיון רוחנו עלולים להיוח בעוכרנו. ואם עס-קנינו, בעלי-ביתנו, הפקחים ואנשי המעשה שלנו יבהלו ויכנעו - יקום הנוער הנוער בגיל והנוער ברוח וילחם. בנוער זה משני הסוגים אני בטוח. הוא לא יכזיב את הקוונח-העם. משום כך איני פסימי - למרות הערכתי הפסימית של המצב כרגע. משום כך אני מפתח יותר מחוסר-פחדון מאשר מפתרון רע. העתונות האנטי-גלית אמנם מחריעה על סכנת דיחוי הפחדון. אולם אין גבול להיסוסים ולכשרון הדחוי של אנגלים.

ובמסרנו לכם את הנ"ל הרינו,

בבית לחו"ע
ב' תמוז, 1938